

KAS IR ĢENERĀLĀS UZKOPŠANAS DARBI UN KĀ TOS ORGANIZĒT?

Ģenerālā uzkopšana ir viens no uzkopšanas veidiem, par kuru jābūt ziņošiem gan tiem, kuri uzkopj pašu spēkiem, gan ārpakalpojumu pircējiem. Higiēniskas, veselībai nekaitīgas un vizuāli tīras vides nodrošināšanā ģenerālā uzkopšana ir būtisks posms. Latvijas Profesionālās uzkopšanas un apsaimniekošanas asociācijā (LPUAA) kā nozares profesionāļi apzināmies, ka ģenerālā uzkopšana uzkopšanas darbu programmā nedrīkst izpalikt. Lai nodrošinātu ieinteresēto pušu izpratni par ģenerālo uzkopšanu, LPUAA ir sagatavojusi šo informatīvo materiālu.

UZKOPŠANAS VEIDI

Regulārā vai pamatuzkopšana	Veic ar regulārās tīrīšanas metodēm, inventāru un līdzekļiem, bieži un regulāros intervālos, piemēram, katru otro darba dienu
Starpposma vai dežūruzkopšana	Veic starp regulārās uzkopšanas reizēm. Novērš nepieņemami augsta piesārņojuma veidošanos telpu lietošanas laikā atsevišķās vietās, piemēram, pie ieejas ziemas periodā vai sanitārajās telpās, un veic citus saskaņotus uzdevumus
Ģenerālā uzkopšana	Reta un rūpīga vienreizēja tīrīšana, kas nepieciešama, ja regulārā tīrīšana un metodes nesasniedz vēlamu tīrības līmeni. Var ietvert arī speciālos uzkopšanas darbus
Speciālie uzkopšanas darbi	Vienreizēja rūpīga virsmas tīrīšana, noteiktu tipu virsmām apstrāde ar aizsarglīdzekli

Sastādīts, izmantojot: Handbook of Cleaning, Helge Alt, 2023, 168 lpp.

KĀPĒC IR JĀVEIC ĢENERĀLĀ UZKOPŠANA?

Kaut gan regulārā uzkopšana ir būtiska telpu tīrības uzturēšanai nepieciešamajā līmenī, tā netiek veikta ar iedarbīgākajām pieejamajām uzkopšanas metodēm (spēcīgas iedarbības līdzekļi), specializētu inventāru (piemēram, darbam augstumā) un iekārtām (piemēram, paklāju dziļā tīrīšana). Pamatuzkopšanu neveic augsti specializēts darbaspēks, un tās laikā netiek uzkoptas visas virsmas, uz kurām uzkrājas piesārņojums. Pilnīgi visu piesārņoto virsmu regulāra uzkopšana parasti netiek plānota, jo būtu ekonomiski neefektīva. Tādēļ uz grūti pieejamām vai īpašu periodisku kopšanu prasošām virsmām pakāpeniski uzkrājas piesārņojums.

Atkarībā no telpas piesārņošanās ātruma, pēc noteikta laika ar pamatuzkopšanas metodēm vien uzkopta telpa kļūst nepietiekami tīra. Ja īpaši strauji piesārņojas tikai paklājs, var pasūtīt biežāk tikai speciālo darbu - paklāju dziļo tīrīšanu. Taču pakāpeniski piesārņojas pilnīgi visas regulārajā uzkopšanā nepieejamās vai ar tās metodēm efektīvi neuzkopjamās virsmas. Telpās kļūst nepatīkami uzturēties, pieaug putekļu daudzums, no grūti pieejamajām vietām izplatās smakas, telpas lietotāji sāk uztvert vidi kā nekoptu. Nedrīkst nonākt līdz tādām stāvoklim – tā novēršanai nepieciešama ģenerālā uzkopšana. Tā nevar izpalikt un ir jāplāno kā rets, bet tomēr regulārs pasākums.

KĀDUS DARBUS IETVERT ĢENERĀLAJĀ UZKOPŠANĀ?

Pasūtītājam skaidri jāzina savas ģenerālās uzkopšanas vajadzības un tās jākomunicē izpildītājiem. Ja klients paļaujas, ka ģenerāltīrītājs uzminēs klienta vajadzības, tad ir augsts neapmierinātības risks – to šajā materiālā kā pirmo un vissvarīgāko lūdz Jums nodot Latvijā pieredzējušākie ģenerālās uzkopšanas darba veicēji. Tātad pasūtītājam jānosaka, kuru virsmu uzkopšana ir nepieciešama, jānosaka ar izpildītāju uz šīm virsmām veicamie darbi un sasniedzamais ģenerālās uzkopšanas darbu rezultāts. Ģenerālās tīrīšanas darbi būs jāveic tām virsmām, kuras netiek uzkoptas regulāro darbu laikā vai kurās saudzīgās regulārās uzkopšanas tehnoloģijas laika gaitā dod iespēju uzkrāties piesārņojumam.

Ģenerālās tīrīšanas darbu kopumā ietveriet gan speciālos uzkopšanas darbus, gan (bet ar atšķirību – virsmām, kuras ikdienā netiek uzkoptas) regulārās uzkopšanas darbus. Ilustrēsim ar vienkāršotu piemēru – administratīva ēka putekļainā rajonā, kur lietotāji atver logus dabīgai vēdināšanai. Pavasara beigās, pārvietojoties pa vizuāli tīro paklāju, noput kurpes, logu virsmas klāj putekļu kārtā pat no iekšpuses, putekļi uzkrājušies uz mēbeļu virsmām un aiz tām. Risinājums ir pasūtīt ģenerālās uzkopšanas darbus, lai pēc putekļainās (ziemas ielu kaisāmie materiāli, putekšņi) pavasara sezonas atgūtu pieņemamu tīrības līmeni.

Vienkāršotajā piemērā ģenerālo uzkopšanas darbu programma sastāvēs no trim speciālajiem darbiem (logu mazgāšana-visas puses, mīksto mēbeļu ģenerāltīrīšana un mīksto grīdas segumu dziļā tīrīšana) un regulārajiem darbiem virsmām, kuras ikdienā neuzkopj (piemēram, augstumā, aiz mēbelēm, lai visur būtu noņemta putekļu kārtā). Speciālo darbu sarakstu (virsmas, darbu veidi, rezultāti un ieteicamais biežums) lūgums skatīt LPUAA vietnē publicētajā ieteikumā “Kas jāņem vērā, pasūtot speciālos uzkopšanas darbus”.

CIK BIEŽI UN KAD VEICAMA ĢENERĀLĀ UZKOPŠANA?

Ģenerālās uzkopšanas darbi ir nepieciešami gan regulāri, gan īpašos piesārņojuma uzkrāšanos veicinošos gadījumos, piemēram, pēc remonta vai pārvākšanās. Ģenerālo tīrīšanu rekomendē plānot ne retāk kā 1 reizi gadā. Turpretī vidēs, kur notiek straujāka vispārējā piesārņošanās, ģenerālā tīrīšana var būt nepieciešama ievērojami biežāk, piemēram, 4 reizes gadā. Pasūtītājam, balstoties uz savu pieredzi vai piesaistot konsultantu, šis biežums ir jāprognozē un jāplāno. Svarīgākais ir paredzēt ģenerālo uzkopšanu kā retāk veicamu, bet plānotu darbu, lai tas neizpaliktu. Ja ģenerālo uzkopšanu neieplāno, tad pastāv augsts risks, ka tā vispār netiks veikta un telpu kopējais piesārņojums kļūs nepieņemami augsts. Tad telpas apmeklētājam var rasties subjektīva sajūta, ka telpa nav svaiga un tai nepieciešams remonts, taču faktiski vajadzīga tikai plānveida ģenerālā uzkopšana.

KĀ SAGATAVOT Telpas PIRMS ĢENERĀLĀS UZKOPŠANAS?

Ģenerālā uzkopšana būs efektīva tad, ja pasūtītājs pirms tās veiks noteiktus sagatavošanas darbus. Mērķis ir uzņemt arī virsmas, kurām regulārajā uzkopšanā nepieklūst, bet uz kurām tomēr ir uzkrājies piesārņojums. Kāpēc regulārajā uzkopšanā tām nepieklūst? Viens no galvenajiem iemesliem – visdažādākie telpu lietotāju priekšmeti, iekārtas, vadi, dokumenti, interjera priekšmeti u.tml., kuri nereti veido ievēriņas cieniņģu šķēršļu kompleksu. Taču tieši šeit pakāpeniski uzkrājas piesārņojums, kurš šī šķēršļu kompleksa saimniekiem dara uzturēšanos telpā nepatīkamu un pat veselībai kaitīgu. Ģenerālās uzkopšanas veicējs nevar noņemt un precīzi atlikt atpakaļ saimniekam zināmajās vietās tūkstošiem priekšmetu. Tos var arī saslapināt, sabojāt. Tādēļ efektīvākā pieeja ir pirms ģenerālās uzkopšanas darbiem pašiem telpu lietotājiem veikt sagatavošanās darbus un pēc uzkopšanas procesa sakārtot savus priekšmetus atpakaļ (iespējams, uzlabojot kārtību).

- 1. Informējiet savus darbiniekus.** Iepriekš informējiet visus darbiniekus par ģenerālās uzkopšanas grafiku. Lūdziet tiem novietot personīgās mantas un svarīgus dokumentus ārpus tīrīšanas zonas drošā vietā.
- 2. Atbrīvojiet galdus un darba vietas.** Darbiniekiem ir jāatbrīvo galdi, noņemot papīrus, piederumus un personīgās lietas, lai nodrošinātu efektīvu tīrīšanu.
- 3. Sagatavojiet koplietošanas telpas.** Sakārtojiet telpas, piemēram, atpūtas telpas un vestibulus. Pielāgojiet mēbeles un dekorus, lai labāk varētu piekļūt visām virsmām.
- 4. Nodrošiniet konfidenciālas informācijas aizsardzību.** Atgādiniet darbiniekiem aizsargāt sensitīvus dokumentus. Bloķējiet dokumentu skapjus un konfidenciālu materiālu uzglabāšanas vietas.
- 5. Sagatavojiet elektronisko aprīkojumu.** Izslēdziet un atvienojiet elektroiekārtas. Ja nepieciešams, sabojāšanas riskam pakļauto aprīkojumu pārklājiet.
- 6. Sagatavojiet noliktavas un uzglabāšanas telpas.** Atbrīvojiet un sakārtojiet uzglabāšanas telpas un skapjus. Utilizējiet nevajadzīgos priekšmetus un sakārtojiet materiālus, lai uzkopēji varētu viegli piekļūt piesārņotajām virsmām.
- 7. Nosakiet konkrētas uzkopšanas zonas, veicamos darbus, rezultātus.** Izveidojiet sarakstu ar intensīvas kustības zonām, vietām ar konstatētiem neiztīrītiem traipiem vai citām īpašām vietām, kurām jāpievērš īpaša uzmanība. Paziņojiet šo informāciju uzkopšanas komandai iepriekš.
- 8. Sagatavojiet sanitārās telpas un virtuves.** Atbrīvojiet tās no personīgajiem priekšmetiem.
- 9. Atkritumu izvešanas plānošana.** Sniedziet uzkopējiem norādījumus par atkritumu izvešanu tīrīšanas laikā. Ja nepieciešams, organizējiet papildu tvertnes vai utilizācijas pakalpojumus.
- 10. Nodrošiniet piekļuves iespējas.** Noņemiet šķēršļus tīrīšanai. Nodrošiniet atslēgas vai piekļuves kodus bloķētām zonām.

KO KLIENTAM IETEICAMS NODROŠINĀT ĢENERĀLĀS UZKOPŠANAS PROCESA LAIKĀ?

Ģenerālās uzkopšanas procesa efektīvai norisei pasūtītājam ir ieteicams nodrošināt pastāvīgu pasūtītāja pārstāvja pieejamību, lai sniegtu atbalstu uzkopšanas komandai, piemēram, nodrošinātu piekļuvi telpām, kurās darbi drošības apsvērumu dēļ iespējami tikai pasūtītāj uzraudzībā.

Visefektīvākais ģenerālās uzkopšanas darbu kvalitātes pārbaudes veids ir uzreiz pēc darbu veikšanas pasūtītāja pārstāvim tos novērtējot, ko var veikt arī pa posmiem. Ja ir konstatētas nepilnības, tad objektā uz vietas vēl esošā un ar resursiem nodrošinātā uzkopšanas darbu komanda tās nekavējoties novērš, un izpildes process var tikt noslēgts.

SAISTĪBU ATRUNA

Lai gan informācija ir balstīta uz avotiem, kuri tiek uzskatīti par ticamiem, LPUAA neuzņemas atbildību par neprecizitātēm vai kļūdām, vai jebkādiem zaudējumiem, kas radušies no paļaušanās uz šajā materiālā ietvertu vispārīgo informāciju. Katrā gadījumā iesaistītajām pusēm ir jāvadās no informācijas, kuru sagatavojis konkrētās uzkopjamās virsmas vai tās kopšanas līdzekļa ražotājs.

Biedrība „Latvijas Profesionālās uzkopšanas un apsaimniekošanas asociācija” (LPUAA) ir darba devēju, ražotāju, piegādātāju, pētniecības iestāžu un profesionāļu apvienība, kas darbojas profesionālās uzkopšanas un apsaimniekošanas jomā.

Biedrība "Latvijas Profesionālās uzkopšanas
un apsaimniekošanas asociācija"
Adrese: Vietalvas iela 5, Rīga, LV-1009
tālr.: +37129456285
e-pasts: lpuaa@lpuaa.lv
Tīmekļa vietne: lpuaa.lv